

Sirküler No : 2018/63

08.10.2018, Bursa

Konu: : Dövizli Sözleşme Sınırlamasının İstisna Durumlarına İlişkin Açıklamalar

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2018-32/51) 06.10.2018 tarih ve 30557 sayılı Resmi Gazete'de "yayımlanmıştır"

13.09.2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazete'de 85 Karar Sayılı Türk Parasının Kıymetini Korumu Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar yayımlanmıştır. 2018/58 sayılı sirkülerimizde 85 Sayılı Karar ile 32 Sayılı Karar'a eklenen geçici 8. maddede; **Türkiye'de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenemeyeceği; ayrıca düzenlemenin yürürlüğe girdiği 13.09.2018 tarihinden itibaren 30 gün içinde, yukarıdaki nitelikteki olan ve daha önce yapılmış olan yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedellerin TL'ye çevrilmesi gerektiğine hükmedilmiştir.** Hazine ve Maliye Bakanlığınca, yayımlanan 2018/32/51 nolu Tebliğ'de ise karar ile getirilen sınırlamanın belirlenen istisna halleri düzenlenmiştir.

a-Gayrimenkul Satış ve Kiralama Sözleşmeleri:

Türkiye'de yerleşik kişilerce yapılan gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerine istisna getirilmemiştir. Buna göre, Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaktır.

b-İş Sözleşmeleri:

Türkiye'de yerleşik kişiler; yurt dışında ifa edilecekler dışında kalan iş sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaklardır. Diğer taraftan, Türkiye'de yerleşik olmakla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan kişiler ile yapılan iş sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak yapılabilecektir.

c-Hizmet Sözleşmeleri:

Türkiye'de yerleşik kişiler arasındaki danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacak olup aşağıda belirtilen bazı hizmet sözleşmeleri ise döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak

belirlenebilecektir: Buna göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,

-İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

-Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

-Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri.

ç-Dışarıda Yerleşik Olup Türkiye’de Faaliyette Bulunan Kişilerle Yapılan İş ve Hizmet Sözleşmeleri:

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılması mümkündür.

Ancak, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketler 32 Sayılı Kararın 4/g maddesi uygulaması kapsamında Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirilecektir.

d- Menkul Satış veya Kiralama Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul (ham madde, mamul, ticari mal vb.) satış veya kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırabilecektir.

e- Finansal Kiralama ve Leasing Sözleşmeleri

Finansal kiralama ve leasing sözleşmelerinde, sadece aşağıda belirtilen istisnai durumlarda sözleşme bedeli döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırabilecektir.

Buna göre; **Gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde ve 32 Sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde** sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılabilecektir.

f- Yurt Dışında Üretilen Yazılımlara İlişkin Satış Sözleşmeleri ile Donanım ve Yazılımlara İlişkin Lisans ve Hizmet Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırabilecektir.

g- SPK Sözleşmeleri

TPKHK 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, SPK ve bu kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

ğ- Kamu Kurum Ve Kuruluşların Taraf Olduğu Sözleşmeler

Tebliğde, kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu aşağıdaki sözleşmelere istisna getirilmiştir. Buna göre;

-Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

-Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

- Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

h-Havayolu Faaliyetlerine İlişkin Sözleşmeler

Havayolu faaliyetlerine ilişkin çeşitli istisnalar sağlanmış olup aşağıda bunların neler olduğuna yer verilmiştir.

-Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri,

-Hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler,

-Sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıklar

Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli bedeller içeren sözleşmeler yapabilecektir. Ancak gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri istisna kapsamına dahil olmayıp, bu sözleşme bedelleri TL cinsinden belirlenecektir.

1- Taşıt Kiralama Sözleşmeleri

Taşıt kiralama (İş makineleri dahil) sözleşmelerinde bedel TL cinsinden belirlenmek zorundadır. Bununla birlikte, 13.09.2018 tarihinden önce imzalanmış iş makineleri de dâhil taşıt kiralama sözleşmelerinin, sözleşme sonuna kadar TL'ye çevrilme zorunluluğu bulunmamaktadır.

i-Eser Sözleşmeleri

Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, eser sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaktır. İnşaat yapım işleri veya altyapı işleri eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilmektedir

Tebliğde, istisna olarak 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı KHK Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin eser sözleşmelerinde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabileceği belirtilmiştir.

j-Kıymetli Evraklarda Yer Alan Bedeller ve Uluslararası Piyasalarda Fiyatı Belirlenen Sözleşmelere İlişkin Hususlar

Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir.

Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, TPKKH 32 Sayılı Kararın 4/g maddesinin uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilecektir.

k-Döviz Cinsinden Düzenlenmiş Sözleşmelerde TL'ye Dönüşüm Kuru ve Sözleşme Yenileme

Tebliğ ile istisna kapsamına alınmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin; Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesi uyarınca, 13.10.2018 tarihine kadar, TL olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur. Buna göre taraflar aralarında;

- Taraflar aralarında mutabık kalırsa, kendileri dönüşüm kurunu belirleyecektir.

-Taraflar aralarında mutabık kalamazlarsa, akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki TCMB efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan TL cinsinden karşılığının 02.01.2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenecektir.

Ayrıca Tebliğe göre, 13.09.2018 tarihinden önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller yukarıda belirtildiği şekilde iki yıllık süre için TL olarak belirlenecektir. Ancak, TL olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca TL olarak

belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenecektir. Bir sonraki kira yılı TL cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenecek ve belirlenen TL cinsinden kira bedeli bu fıkrada belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olacaktır.

I- İstisna Tanındığı Halde Sözleşme Bedelinin TL Cinsinden Kararlaştırılması

Tebliğe göre, istisna tanınan tarafların mutabakatıyla; yeni yapılacak sözleşmelerin TL cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesi uyarınca TL olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda sözleşmelerde yer alan bedeller TL cinsinden kararlaştırılacaktır.

Tebliğe aşağıdaki web adresinden ulaşabilirsiniz.

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181006.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181006.htm>

Bilgilerinize Sunulur.

İHSAN AKAR
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR
ULUDAĞ BAĞIMSIZ DENETİM VE Y.M.M A.Ş

Yukarıda yer verilen açıklamalarımız, konuya ilişkin genel bilgiler içermekte olup konu hakkında ek bilgi gerektiğinde bizimle temasa geçmeniz önerilir.
